

WORKSHOPMATERIAL

Jämställdhet och hälsa

OM MATERIALET

Det här är ett workshopmaterial som är tänkt att användas tillsammans med Act Svenska kyrkans kunskapsportal Actum. Inom varje fokusområde finns också barnmaterial och material för gudstjänst och andakt. Du kan hitta allt material på svenskakyrkan.se/act/actum

Kunskapsportalen Actum är uppdelad enligt Act Svenska kyrkans fem fokusområden. Områdena kan utforskas var och en för sig eller tillsammans, individuellt eller i grupp. Det här materialet är till för att användas i en grupp med en ledare som leder passet.

Act Svenska kyrkan arbetar inom fem fokusområden. Inom varje fokusområde finns många olika projekt som Act Svenska kyrkan stödjer, sammanlagt över 300 projekt i ett 40-tal länder. Det är människorna som arbetar för Act Svenska kyrkans lokala partner, så kallade changemakers, som med rätt stöd kan skapa långsiktig förändring i sina samhällen.

CHANGEMAKERS

I kunskapsportalen Actum får du möta changemakers från runt om i världen. De är personer som på olika sätt kämpar för en bättre värld. Om gruppen aldrig har stött på begreppet changemaker förut kan det vara en bra idé att lägga lite tid på att jobba med begreppet innan ni sätter i gång med resten av materialet. Längst bak i materialet finns övningar som kan hjälpa er att reflektera kring att vara en changemaker.

JÄMSTÄLLDHET OCH HÄLSA

Alla människor, oavsett kön, sexuell läggning eller könsidentitet ska kunna leva ett liv i värdighet. Religiösa företrädare har i många delar av världen stort inflytande över normer och sedvänjor kopplade till könsroller, sexualitet och familjebildande. Act Svenska kyrkan samarbetar med kyrkor och organisationer som står upp för jämställdhet och kämpar för allas rätt till sin egen kropp.

Läs mer om fokusområdet på

svenskakyrkan.se/act/jamstalldhet-och-halsa

Försörjning och klimaträttvisa

Jämställdhet och hälsa

Fred och demokrati

Tro och lärande

Katastrofinsatser

INLEDNING

I det här materialet kommer du som ledare att vägleda gruppen genom fokusområdet Jämställdhet och hälsa på kunskapsportalen Actum. Börja passet med att ha kunskapsportalen Actum redo på en skärm eller projektor som alla kan se, och välj fokusområdet "Jämställdhet och hälsa" på förstasidan.

FILM

Se på filmen om temat Jämställdhet och hälsa samt filmen om de globala målen. Filmerna handlar dels om fokusområdet Jämställdhet och hälsa, dels om hur vi bidrar till att nå de globala målen som kyrka.

VIKTIGT ATT TÄNKA PÅ

I det här materialet diskuteras många känsliga frågor kring normer, könsroller och könsrelaterat våld. Det är därför extra viktigt att känna in vilka övningar som passar för just er grupp.

Du som leder gruppen behöver också vara medveten om att samtalen kan bli känslosamma. Var noga med att berätta för gruppen att de aldrig behöver svara på en fråga de inte vill, och att det som sägs i förtroende stannar inom gruppen. Det är viktigt att alla känner sig trygga.

VÄRDERINGSÖVNING: 4 HÖRN

Syftet med den här övningen är att ta ställning till ett påstående eller en fråga utifrån fyra alternativ. Det fjärde alternativet kan vara ett "öppet hörn", där man ger ett annat alternativ än de tre föreslagna.

Ledaren introducerar med att säga ett påstående eller en fråga. Varje deltagare väljer det hörn som stämmer bäst med ens åsikt i frågan. Sedan kan man tillsammans med dem som ställt sig i samma hörn resonera om varför man ställde sig just här. Ledaren samtalar sedan med hela gruppen – som står kvar i sitt hörn – och den som vill får berätta varför man ställt sig just där. Under samtalets gång kanske någon vill byta hörn! Viktigt är att alla får reflektera tillsammans över hur de tänker i en fråga.

Hörnen: Håller helt med, Håller delvis med, Håller inte med, Öppet hörn

- Det är lika viktigt att män och pojkar får utbildning i jämställdhet som att flickor och kvinnor får det
- Det är viktigt att i kyrkan prata om frågor som rör sex och könsroller
- Kvinnor har större ansvar än män att se till att vi uppnår jämställdhet mellan män och kvinnor

DISKUSSIONSÖVNINGAR

HUR VI ÄR OCH BETER OSS STYRS AV NORMER I SAMHÄLLET

I filmen sägs att religiösa aktörer har stor makt över vad som anses vara rätt och fel, eller "normerna", i ett samhälle. I Sverige är det kanske annat som påverkar oss.

I er vardag, kan ni komma på normer som bestämmer över:

- Hur kvinnor ska bete sig eller klä sig?
- Hur män ska bete sig eller klä sig?
- Vilka roller som finns inom en familj?

Fundera sedan över vad det är som skapar dessa normer.

Skriv upp olika idéer på ett blädderblock och diskutera!

ALTERNATIV NORMÖVNING

Dela upp er i två grupper och ge varje grupp ett stort papper. Den ena gruppen får i uppgift att skriva ner allt de kan komma på som är "traditionellt feminint" och den andra gruppen att skriva ner allt de kan komma på som är "traditionellt maskulint". Sätt sedan upp papprena på väggen och diskutera tillsammans vad som skiljer dem åt, vilka av dessa ord eller egenskaper som anses positiva eller negativa och vilka konsekvenser det kan få i människors liv.

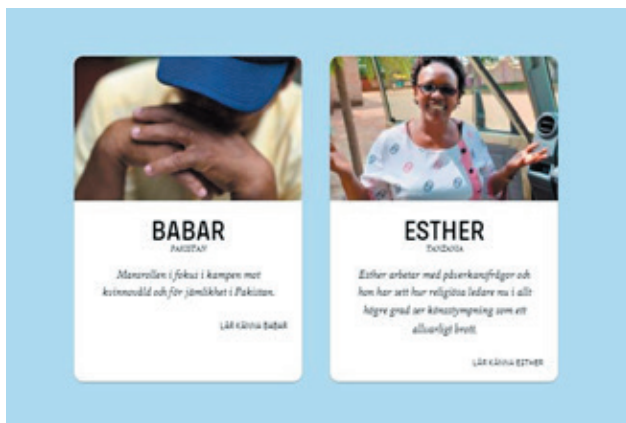
Om ni vill kan ni också fundera kring hur dessa begrepp förändrats över tid. Vad ansågs feminint eller maskulint i tidigare generationer som inte längre gör det? Finns det skadliga traditioner kopplade till könsnormer som vi har lyckats bryta i vårt samhälle? Vad är det som styr våra normer idag?

Övningen är inspirerad från en övning i materialet "SAVE" – ett material om sex, normer och HIV/AIDS som Act Svenska kyrkan varit med och tagit fram och som används i södra Afrika.

RELIGION HAR STORT INFLYTANDE I SAMHÄLLET

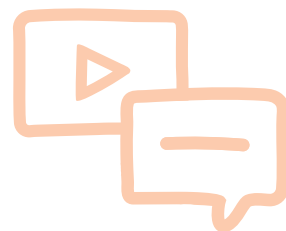
På många platser i världen står religiösa aktörer för viktiga samhällsfunktioner, som skolor, sjukhus och domstolar. När religionens normer och traditioner genomsyrar hela samhället finns det ett särskilt stort ansvar att påverka de normer och traditioner som är skadliga för människor. Exempel kan vara till exempel att flickor könsstympas eller gifts bort. Diskutera tillsammans:

- När kan religion vara en positiv kraft för förändring av skadliga normer och traditioner?
- När kan religion hindra förändring när det gäller skadliga normer och traditioner?

FILM

Se på filmen om Esther Muhagachi ifrån Tanzania. Filmen hittar du i kunskapsportalen Actum under fokusområdet Jämställdhet och hälsa. Om gruppen aldrig tidigare stött på begreppet "changemaker" kan det vara en bra idé att göra en eller flera av övningarna på sidan 7 innan ni tittar på changemaker-filmerna.

DISKUSSIONSFRÅGOR TILL FILMEN

Esther berättar att det fanns en förväntan på henne att hon skulle könsstympas när hon gifte sig med sin man, men att hon sa nej till det. Har du någon gång sagt nej till något som du förväntades göra utifrån könsroller eller normer?

Esther berättar att det är svårt att förändra en kultur, men ett sätt att förhindra könsstämpning är att ha en dialog med både ledare i samhället och i kyrkan samtidigt som de utbildar flickor och pojkar i skolorna. Könsstämpning är en typ av våld mot kvinnor – hur ser det mentala och fysiska våldet ut mot kvinnor i Sverige? Vilka strukturer och normer är det vi behöver jobba med?

YTTERLIGARE DISKUSSIONSFRÅGOR:

Blev du berörd av filmen? Om ja, vad berörde dig i filmen? Vad har den här changemakern för drivkrafter? Hur kan vi inspireras av den här changemakern?

BIBELTEXTER FÖR SAMTAL OM JÄMSTÄLLDHET OCH HÄLSA

Nedan finns förslag på bibeltexter att samtala utifrån:

FÖRSTA KORINTHIERBREVET 6:19

Gud har skapat oss och älskar oss och våra kroppar. Trots detta finns det i nästan varje kultur och samhälle idéer om hur våra kroppar ska se ut. Varför tror ni att det är så svårt att acceptera våra egna kroppar så som de ser ut? Om vi ser våra kroppar som ett tempel, och att de tillhör Gud och inte oss själva, vad skulle det få för konsekvenser för vårt sätt att tänka om oss själva och andra?

GALATERBREVET 3:28

I sitt sammanhang var det här väldigt kontroversiellt. Vad finns det för diskriminerade strukturer och förtryck som vi behöver utmana idag? Hur ser slaveriet ut idag? Om vi skulle leva efter det här bibelordet, vad skulle det innebära för oss?

QUIZ

Gör quizet med frågor som ni hittar längst ner på sidan för Jämställdhet och hälsa. Här kan ni testa era kunskaper och se vad ni hittills lärt er.

ENGAGEMANGSTIPS

Gå in på fliken Gör skillnad i kunskapsportalen Actum. Där hittar ni en lista på engagemangstips som ni kan göra direkt eller planera för senare. Välj något från listan eller hitta på någonting tillsammans som ni kan göra.

AVSLUTNING

Avsluta gärna er träff med en andakt. Böner kan du hitta i kunskapsportalen Actum där ni antingen kan använda andras böner, ta del av böner som en changemaker har skrivit eller skriva en egen bön. Den kan ni också själva lägga upp på sidan, så att andra kan få se den.

Vill ni ha fler tips på upplägg, psalmer och böner för andakt på temat Jämställdhet och hälsa, så finns det i "Material för gudstjänst och andakt – Jämställdhet och hälsa".

"FLICKORNA VET OM SINA RÄTTIGHETER NU"

ESTHER

Changemaker Tanzania

ATT VARA EN CHANGEMAKER

I kunskapsportalen Actum får du möta changemakers från runt om i världen. De är personer som på olika sätt kämpar för en bättre värld. Om gruppen aldrig har stött på begreppet changemaker förut kan det vara en bra idé att lägga

lite tid med att jobba med begreppet innan ni sätter i gång med resten av materialet. Alla övningar nedan finns inlagda på diskussionssidan i kunskapsportalen Actum som enkelt kan visas på en skärm.

ÖVNING: VAD ÄR EN CHANGEMAKER?

Låt gruppen reflektera kring ord som kan beskriva en changemaker. Om gruppen har svårt att komma i gång kan du själv ge några förslag, till exempel: Modig, envis, vill förändra. Skriv upp orden på ett blädderblock eller en whiteboard tills ni är nöjda.

ÖVNING: TRE CHANGEMAKERS

Det finns många olika sätt att vara en changemaker på. Vi kan alla nämna stora namn som Martin Luther King Jr., Jesus eller Greta Thunberg. Men det finns många exempel på människor som skapar förändring.

Be deltagarna fundera i några minuter och sedan ge exempel på:

- En changemaker de känner till i världen (t.ex. Malala Yousafzai)
- En changemaker de känner till i Sverige (t.ex. Greta Thunberg)
- En changemaker de själva känner (t.ex. en vän eller släkting)

Gå laget runt och låt alla berätta om sina exempel och varför de tycker att personen är en changemaker.

ÖVNING: CHANGEMAKERMETODEN

Att skapa förändring kan kännas stort och svårt. Den här övningen är till för att hjälpa oss att tänka ut ett konkret sätt att göra det. Om du vill kan du använda diskussionssidan på kunskapsportalen Actum för den här övningen, där finns rutorna nedan färdigskrivna och kan enkelt visas på en skärm.

Dela upp gruppen i grupper om 3–4 personer i varje. Ge varje grupp ett blankt papper.

VAD?

Be grupperna att skriva ner ett världsproblem de vill lösa (exempelvis krig, hunger, våld mot flickor och kvinnor). Sedan ber du grupperna att skicka vidare sitt papper till gruppen till höger. Varje grupp ska nu ha en ny lapp med ett världsproblem.

VEM?

Be grupperna läsa på sitt nya papper. Fråga dem sedan vem de tror har makten och möjligheten att lösa det här problemet och be dem skriva ner det på pappret, under problemet. Det är viktigt att det är en konkret person, organisation eller företag, inte "alla invånare i Sverige" eller liknande. Det kan till exempel vara FN, USAs president eller ett företag som producerar vapen. Be sedan grupperna att återigen skicka vidare sin lapp till höger. Varje grupp ska nu ha en ny lapp med ett världsproblem och någon eller något som har möjlighet att lösa problemet.

VARFÖR?

Be grupperna läsa på sitt nya papper. Fråga dem sedan vilka argument de tror skulle behövas för att den här personen, organisationen eller företaget skulle vilja lösa världsproblemet de har på sitt papper. Om det är ett företag kanske det krävs ekonomiska argument, och om det är en politiker kanske argument om att många av hans väljare vill detta. Be dem skriva ner tre argument som skulle övertyga dem och att sedan skicka vidare sitt papper till höger. Varje grupp ska nu ha ett papper med ett världsproblem, någon eller något som kan lösa problemet, och tre argument.

HUR?

Be grupperna läsa på sitt papper. Be dem sedan att planera hur de ska framföra sina argument till personen, organisationen eller företaget. Ni kan välja att hålla er till realistiska scenarier eller låtsas att ni har en obegränsad budget. Vill gruppen starta en namninsamling, en bojkott av något eller köpa reklamtid på TV och använda sig av en influencer som framför budskapet? Bara fantasin sätter gränser! Be sedan varje grupp redovisa sina problem, mottagare, argument och sin kampanj.